



**LA MORT ESPANYOLA.**—De darnos pena y sustos—¿encare ¡oh Mónstruo! no 't sacias?...  
—¿Qué n' has causat de disgustos!...—¡Y qué 'n causas de desgracias'...





LOS MORTS DE L' ANY.



A diada de la commemoració dels difunts sugereix a la memoria piadosos recorts de aquells que al abandonar nos no marxaren enterament d'entre nosaltres.

Lo mateix qu' en la terra ab los vegetals, passa ab los humans en la vida.

Hi ha plantas humils, insignificants, que s' mustigan, s' assequen, moren, se tornan pols y desapareixen sense deixar rastre.

Hi ha arbres robustos y frondosos que al ser tallats per la destralt del bosquet, deixan en la terra fondas arrels que viuen y rebrotan.

Fondas arrels han deixat en lo nostre cor las existencias volgudas que en lo seu pas per la vida produhien llevors fecunds de talent y de virtut.

Consagrémlos avuy lo recort de que s' feren dignes.

May olvidará Barcelona la sentida manifestació de dol a que doná lloch l' enterro del filantropo Evaristo Arnús. Era la personificació del rich que sab serne per dedicar una gran part dels favors que la fortuna, sempre amiga seva, li dispensava, al alivio dels desventurats, y a la protecció de las arts.

Arnús era un fill del poble, que no s' avergonyia del seu origen.

En lloch d' aïllarse, com fan molts, rodejantse de la valla inabordable de la riquesa que havia lograt reunir a forsa d' activitat y de inteligencia, procurava mantenir ben expedit lo camí als desgraciats que necessitaven del seu auxilli. Tant ó més que tocar la riquesa, l' complavia extrenyer la mà del pobre.

Sigué liberal en tota l' extensió de la paraula. Ho sigué no sols com a polítich, sino també com a filantropo.

Sobre l' seu sepulcre formarán los pobres una corona ab llágrimas de agraument.

Un home que durant més de vint anys formá l' encant y l' regocij del públich catalá, sigué l' actor Fontova.

També per ell, que tant nos havia fet riure reproduhint un sens fi de tipos de la terra, ab los quals doná vida y esplendor al teatro catalá, arribá l' hora trista de la eterna despedida.

La riatltera comedia, terminá en drama.

En un drama patétich, desarrollat de moment al entorn de la seva estimada familia, per anarse difundint l' endemá per tot Barcelóna y seguidament per Catalunya entera, inconsolable per la mort prematura del sempre celebrat actor.

Aquesta—se digué l' día que sucumbí—es la primera vegada qu' en Fontova logra fernes plorar.

Y ab rahó se pronuncia aquesta frase.

Fontova era la personificació de l' alegría sana, agradosa, eminentment artística, genuinament catalana.

No era un actor: era l' actor.

Plorémlo... y plorém al mateix temps pel teatro catalá que no ha trobat encare, y difícilment podrá trobar qui l' sustitueixi.

Rosendo Novas tenía la virtut, sols als artistas de geni concedida, de saber donar vida a la pedra y al marbre.

La sevas estatuas alentan y parlan.

Per quan no s' limitava a copiar la forma material y plástica, sino que además sabia infundir a las sevas creacions lo foch de la idea, los accents vibrants de la vida.

Era un artista complet.

Tota la seva juventut la consagró exlucssivament al treball artístich. Son taller era casi la seva única estada. Concebir y executar la seva ocupació única.

Si s' comunicava ab lo món era casi sols per medi de las sevas obras, sempre admirables y admiradas sempre.

Encare ns sembla veure l' a Puigcerdá ahont lo portá la inauguració de la seva estatueta de Cabrinetty, plorant com un nen conmogut, y entussiasmat, al rebre la ovació ardorosa de aquell poble invencible. Al contribuir a la apoteosis del héroe liberal, contribuí a la seva propia.

La estatueta de Cabrinetty permanece sobre son pedestal, adorada per aquell poble de valents com una divinitat. Lo nom del autor de aquella figura, lo nom de Rosendo Novas inscrit al peu de la estatueta, viurá tant com ella visca.

Puig si Cabrinetty realisá heroicas hassanyas, l' escultor inspirat sapigué immortalisarlas.

Tot just ahir se tancava la tomba del qu' en algunas ocasions sigué company nostre en las columnas de la CAMPANA DE GRACIA, Rosendo Arús y Arderiu.

Era un esperit obert de bat a bat a las ideas modernas.

Heredá riquesas considerables, y aquests béns de fortuna ni modificaren la integritat de las sevas conviccions, ni alteraren lo més minim la senzillés innata del seu carácter.

Era un democrata de pensament y de fets.

Y com a democrata era además un verdader filantropo.

Al morir deixá una estela de bons recorts.

A falta de fills que l' plorin ó de germans que s' condolguin de la seva pérdua, deixa cors agrahts que no l' olvidarán may, y un gran número de amichs que pagarán tribut etern a las obras de bondat y de virtut cívica que realisá durant son pas per aquesta terra.

LA CAMPANA DE GRACIA, que considera perduda de familia la desaparició del seu company, li dedica avuy la més sen-

tida expressió del gran afecte qu' en vida li professá, y que seguirá professant a la seva volguda memoria.

A aquests morts y als demés que deixém de mencionar per no fer massa extensa aquesta ressenya, serveixils de conhort aquest débil tribut de

LA CAMPANA DE GRACIA.

EPITAFIS.

¿Veus aquest mestre d' estudi penjat de barras al sostre? Ensenyava la doctrina, la gramática y... ls colzes.

Jau aquí mossen Valeri gran confessor de las donas: no van matarlo ls digustos... van matarlo las nebotas.

LLUIS SALVADOR.

Jau aquí un municipal qu' en las eleccions passadas, va tení l' gust especial de votar quinze vegadas.

L' home ho feya ab tan deliri, que suant, un fort costipat va agafar, y l' han portat a votar al cementiri.

J. MALLOL.

Dins d' eixa llosa jau un carlí cruel y terrible com pochos n' hi haji. ¿Qué bè s' explica l' antich adagi: «Morta la cuca, mort lo verí!»

Aquí reposa un marqués qu' en vida no feya l' pés, y per venirlo a enterrar ¡Déu me valga, quins traballs! tingueren de utilisar la forsa de vuit caballs.

Descansa dins de aquesta urna lo sufragi universal. ¡No tenia de morirse si va naixre agonizant!

Lo partit boulangérista en esta fossa descansa: ¡Ciudadans, giréu la vista y així honraréu a la Fransa!

No ensuméu massa lo flayre que aquesta lápida fa, perque hi jau un capellá que havia estat trabuca y re.

En eix olvidat recó tan plé de malvas y agrám, paréuhi un xich l' atenció, puig no hi enterran sino als sers que s' moren de fam.

La República espanyola aquí dins van enterrá.

Aquest es l' únich cadáver que un jorn ressucitará.

JOAN VILASECA.

LA MORT.



¡ha que ferli justicia y donarli lo que li correspon, per lletja y magre que siga

La mort no es una senyora tan despreciable com molta gent assegura

Al contrari, son tan grans los serveys qu' ella presta al género humá, que si la Mort no existís, sería precis inventarla.

Es dir que, en rigor, la Mort no es un assot lamentable, sino un article de primera necessitat, com lo pá, l' ví y ls mistos de cerilla.

Poden preguntarlo a qualsevol sabí—si 'n coneixen algún—y de fixo ls dirá que tinch rahó.

Y encare m' quedo curt. Al comparar la Mort ab lo pá y l' ví, crech que li faig disfavor y li falto al respecte: la Mort no es tan sols un article necessari, sino l' més necessari de tots los articles coneguts y per conèixer.

Fassin la proba. Suprimeixin repentinament lo pá. ¿Com ho arreglarém llavors? D' una manera molt senzilla: menjant coca... ó 'ns ho engolirém tot sense pa, com los llops.

Suprimeixin la mort. ¿Qué passará? Que la organizació social se 'n anirá a can Pistras en un tancar y obrir d' ulls.

Sense Mort, bona nit religions, bona nit iglesias, bona nit tot aquest tinglado. ¿De qué servirán lo cel, l' inférn y l' purgatori, si ningú s' ha de morir? ¿A quí li anirán a parlar de la vida futura, havent de durar la vida actual per in saecula saeculorum?

Però tot aixó encare 'ns tindria sense cuydado. Los que més se deurian exclamar, en aquest reagló, serían los capelláns que foran los que 'n tocarían las conseqüencias.

Si la Mort no existís, Ataulfo encare sería rey d' Espanya, Davit tocaria l' arpa, carregat d' anys y de condecoracions, y Adam y Eva viurían probablement en un piset barato, disputantse nit y dia sobre si la serp va dir aixó ó va dir alló y respecte a si es d' ell ó d' ella la culpa d' haver sigut expulsats del paradís.

Tot aixó, a alguns esperits superficials, los semblará molt bonich y curriós, y potsers fins hi haurá algú que exclamará ab tota la candidés imaginable:

—Tan de bó que la vida estés organizada d' aquesta manera y que la Mort no existís! (Que diferent marxaria tot! Sabríam si las crónicas menten ó diuen vritat; andríam medis d' aclarir certs punts duptosos dels temps prehistórichs; tothom sería viu, los pares, los avis, los besavis, los rebesavis... Colon, lo moro Mussa, Abraham, Judas Iscariot, don Jaume, en Prim...)

Si, senyor; si la Mort no existís, veuríam tot' aquesta gent y además tota la que ha nascut al mon, desde aquell disapte en que, després d' haverlo acabat, Déu va descansar...

Però també veuríam un' altra cosa: veuríam la carn a deu duros la tersa y l' ví a trenta pessetas lo porró; perque á no ser que 'ns devoressim los uns, al altres ¿de qué menjaria llavors tota aquesta generació, si avuy, que apenas som quatre gats, la vida ja 'ns vé a costar un ull de la cara.

¿Quí hi podría tranzitar per la Rambla, si las onadas de gent omplirían lo passeig de part a part?

Si ara que som pochos y ben avinguts, per uns tristos pantalons lo sastré 'ns fa esperar tres senmanas ¿qué succhiria llavors, haventhi tants y tants milions d' homes a cada carrer?

Ja ho se lo que succhiria: que ningú podría portar calsas y que—de resultas—la moralitat deixaria molt que desitjar.

Desenganyémnos: la Mort es una institució sagrada y absolutament necessaria. Dir mal d' ella, es no conèixe 'ls nostros interessos. Jo dispensaré a qualsevol home 'ls disbarats y las inconveniencias més horrorosas; lo que no li perdonaré may es que s' dongui a bescantar la Mort.

M' imagino perfectament las diversas objeccions que sobre aixó poden ferme.

—¡Morir!—me dirán més de dos y més de quatre:—¡abandonar per sempre aquesta vida! ¡deixarho tot, lo sol, la terra, l' ruido, la vista de las personas estimadas!

Es veritat; y además ¡deixar lo dolor reumátich, y las sógras reganyosas, y 'ls tranvías que tallan camas, y 'ls recaudadors de contribucions! ¡qué trist es abandonar totas aquestas cosas tan bonicas!

Además, val dirho tot. Jo defenso la Mort y la aplaudeixo y la considero justa é indispensable, pero en lo altre no m' hi fico.

¿Parlan de la Mort? Molt senyora mèva y digna de tota consideració.

¿Parlan de morir? No vull saberhi res.

Lo misteri d' ultratumba no 'm fa gens de gracia. Comprench que un cementiri ha de ser un lloch molt cómodo y molt apacible, quals habitants no deuen tenir gayres amohinos ni disgustos; pero en lo trángul de la vida m' hi trobo perfectament y ni l' Poble nou ni can Tunis m' llama.

De modo que, dintre las mèvas teorías, jo podré formalisarme y dir ab tota convicció:

—¡Visca la Mort!

Però ho dich sense cridar gayre, y quan me sembla que la Mort passa lluny... ¡molt lluny!

A. MARCÉ.

ENTRE MORTS.

Son las dotze de la nit; la ciutat dorm ben tranquila, y 'ls morts per moure barrila tenen permís concedit

Los carrers del cementiri tots s' omplan de gom a gom, divertintse allí tothom, afanyós, plé de deliri

Ballan vals, y rigodóns al sonido d' uns ossets, fent sortija los baylets entre mitj dels panteóns.

Hi ha grans velladas y coros per fer la festa lluhida, y si allí no hi fan corrida crech qu' es perque no hi ha toros.

Tots beuen, cantan y riuen, sense penas ni fatichs,

pero s' troban dos amichs y aixís sento que 'ls dos diuen.

—¡Hola! ¿com va aixó, Baldiri?

—Mira a doná una volteta hi surtit una estoneta pels carrers del cementiri.

—Sembla qu' estás enfadat, ¿que no t' trobas gayre bè?

—Sí que m' hi trobo, Sevè, pro fa poch m' hi disgustat.

—¿Y aixó qué t' ha succhit?

—Ca, res; t'ú sabs que vivia ab la dona y una tia y cumplint com bon marit.

Donchs ahir fent una torta sento cops sobre l' meu pis, y sens demanarm' permís un home m' obra la porta.

Y com qui res no malogra, y obrant a sa real gana, a sobre meu lo pavana, m' hi tira la mèva sogra.

Y aquesta mateixa nit, per una mala mirada, m' ha dat una esgarrapada que m' ha tret un os del pit.

Es dir que per tot istil, ella m' donará martiri, y ni dintre l' cementiri podré jo viure tranquil.

M. GARDÓ FERRE.



LOS MORTS DE CONSUEGRA

LA CATÁSTROFE DE CONSUEGRA.

REPRODUCCIÓ DE FOTOGRAFÍAS DE COMPANY — VISITACIÓ, 4, MADRIT

Lo present any de 1891 podrà titularse ab rahó, any de las catástrofes. Com si una lley misteriosa s' imposés, no ja á la humanitat, sino á la mateixa naturalesa, s' han vist en un curt període del present any escenas de horror y desolació que moltes vegades no arriban á presenciarse ni en l' espay de un quart de sigle

No sembla sino que un poder ocult haja decretat la perdició d' Espanya, fundantse en lo següent racioni:

—¿Tenfu fetje per soportar lo domini del Mónstruo y dels seus conservadors? Donchs aquí van catástrofes. Divertiuvos

Y han caygut sobre nosaltres á gabadals.

Entre totes se destaca la inundació de Consuegra, sobre la qual tant s' ha parlat y tant s' ha escrit en los periódichs.

Es la més horrenda de totes, y la que ha conmogut més fundament las fibras del cor dels espanyols.

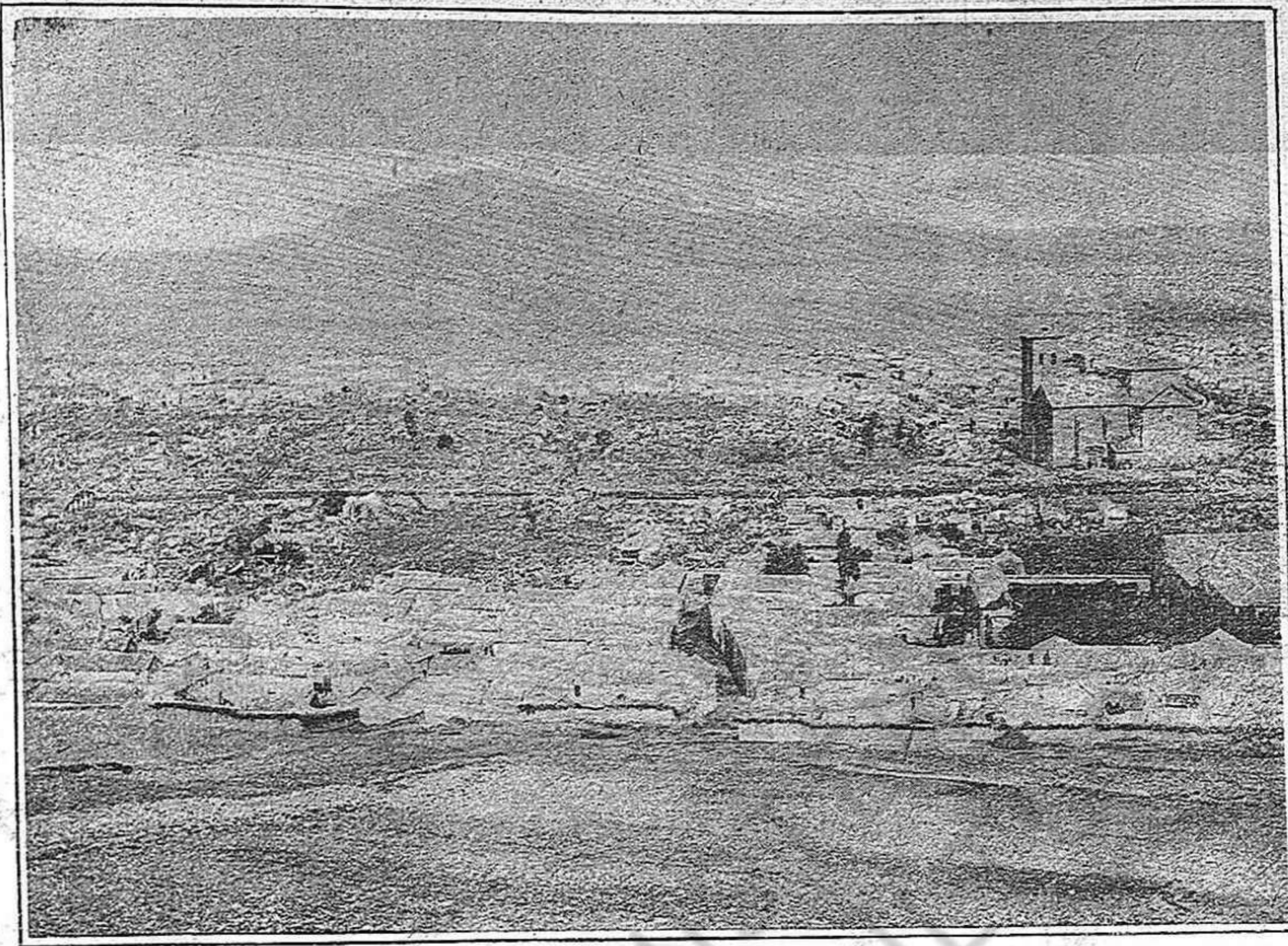
¿Cóm no hem de commemorar aquesta catástrofe en lo día de la commemoració de difunts?

Per més que 'l número dels que sucumbiren, qu' en un principi s' digué que s' elevava á uns mil dos-

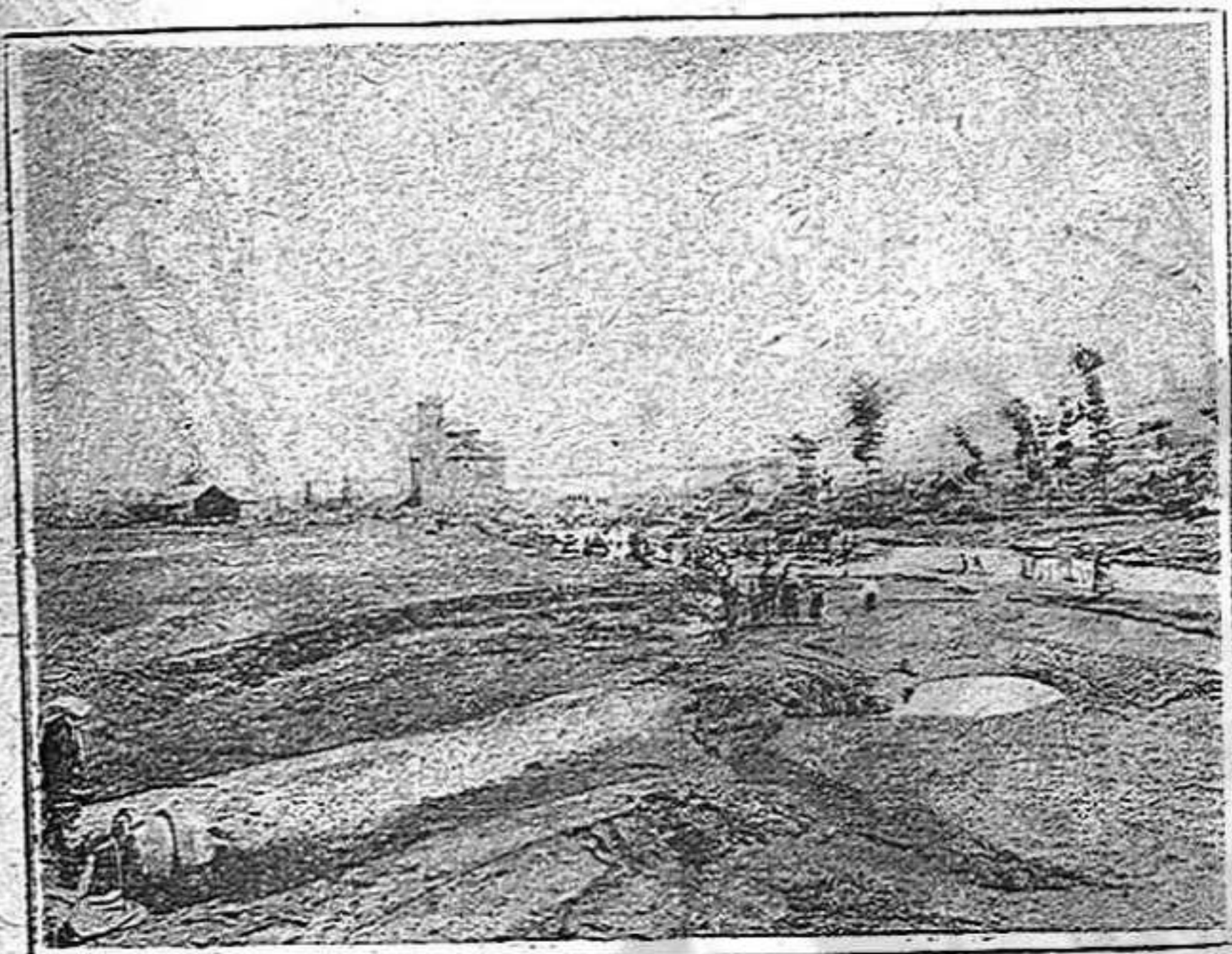
salvatjisme bélich no ha pogut desaparéixer ni ab los progressos de la civilitació, cosa, per cert, que tothom lamenta amargament, ¿cóm no hem de dóldre'ns ab molta més rahó encare de la mort sopitada de siscents infelissos que en pau vivían, entregats á las lluytas pacíficas del treball, disfrutant las efusions de la familia, esperant ab calma l' hora derrera de despedirse dels seus fills y successors, benehintlos avants de entregar lo cos á la terra mare que 'ls doná la vida? ¿Cóm no hem d' experimentar esgarrifansas davant de aquest conjunt de horrors?

La CAMPANA DE GRACIA no pot menos de dedicar avuy un piadós recort á tants infelissos com sucumbiren sense profit ni gloria, més infelissos encare per aquest mateix motiu. Pels héroes de la guerra reserva sos anals la patria historia. Pels mártirs de una calamitat pública no hi ha res que compensi la seva desgracia. Sembla que la corrent d' aygua que arrastra als inundats se complaga esborrant fins lo seu recort.

Las generacions futuras s' enterarán del fet horrible; mes res sabrán de las víctimas, que forman la massa anónima. lliure de ambicions pacífica y modesta. Ells haurán passat pèl mon sense deixar rastre. ¡Planyémlos!



Vista general de Consuegra, després de la inundació.



Vista parcial de Consuegra: la porta de Toledo.

cents, una vegada practicadas las averiguacions necessarias haja quedat reduhit próximament á la meytat. sempre s' contan siscents infelissos vebíns de un sol poble que en un curt espay de temps sucumbiren, arrastrats per las ayguas ó soterrats en las runas de las casas derrumbadas.

¿Siscents vebíns de Consuegra, de totes edats y dels dos sexes, pertaneixents á tolas las classes socials, un moment avants de la catástrofe plens de salut y vida y convertits en informes cadáveres després de la retirada de las ayguas! ¿Po: imaginarse un quadro més espantós?

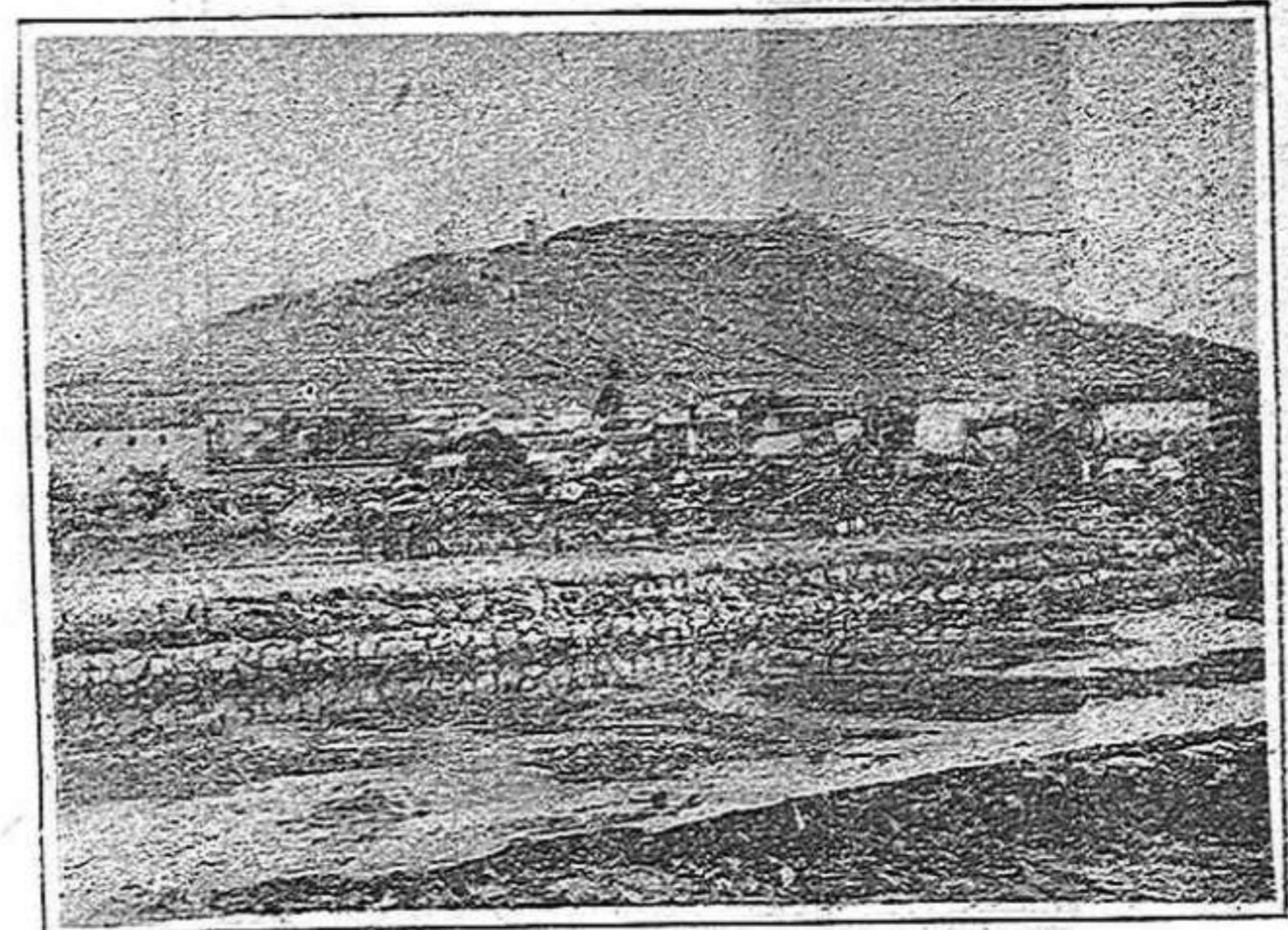
Si en las guerras moren los homes á centenars, per, ue 'l



Enginyers militars y treballadors descombrant los carrers de la vila.



Los héroes de Consuegra: l' alcalde, 'ls regidors y guardias civils que mes se distingiren la nit de la catástrofe.



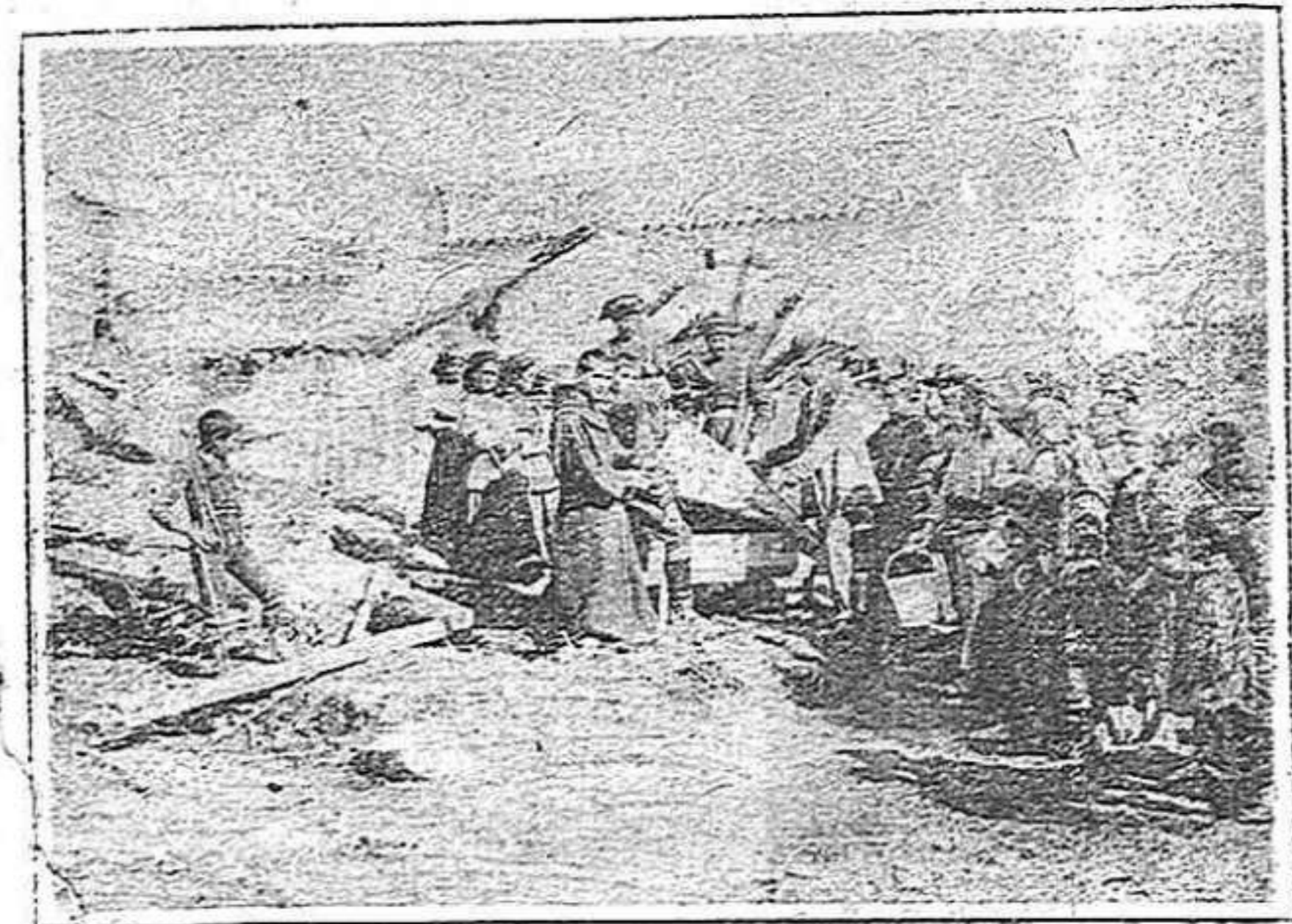
Lo riu Amarguillo: rivera dreta.

Y de aquella vila de Consuegra, tan rica y próspera un día y avuy tan desolada, quéinne á lo menos en las columnas de nostre popular publicació, gráficas representacions, en las quals se percibeixen ab fotografica exactitut l' aspecte de las ruinas, la vista del riu que al desbordarse las produhi, algunas escenas relacionadas ab la conducció dels cadáveres y ab lo descombrament de la runa, y per últim la imatge dels que més se distingiren en l' aussili dels desventurats, que he mereixen aixó y molt més los héroes de l' abnegació.

J.



D. Lluís Cantador, alcalde de Consuegra, y l' orfe Dolores Dorado Serrano, adoptat per 'L' Imparcial de Madrid.



Conducció de cadáveres al Cementiri.



# LA GRAN JUSTICIERA.

## TOCH DE MORTS.



ningú vol morir.  
Y al dir ningú s' ha de consignar que no hi ha regla general sens excepció.

Ningú vol morir, menos los suicidas. Aquests sí que volen morir, desde l moment que 's desfan de la càrrega de la existencia, en us de la seva libèrrima voluntat.

Ningú vol morir... Y no obstant, imaginevos per un moment que las existencias son perdurables, que las generacions subsisteixen y lluny de renovar-se s' estan: pot concebir-se un mon més pesat y una vida més monòtona y sossa?

La mort es l' eterna renovadora de la vida.  
La mort es l' agent més actiu del progrés humà.

Morts polítichs.  
¿Han vist un mort que pugua compararse ab D. Cristino Martos? Encare 's belluga, pero es bèn mort.  
Per bellugarse, ningú com en Romero Robledo... Pero ¿de qué li serveix tanta bellugadissa? Ja ha fet a tots: es un altre mort.

D. Antón encare menja... Lo qual vol dir que hi ha morts que tenen vivas únicament las barras.

D. Práxedes, en cambi, dejuna... Un mort que canta 'ls goigs de Sant Prim.

Quants morts per tot arréu menos felissos que 'ls dels cementiris!  
Los dels cementiris descansan en pau: los morts polítichs ni 'l consol tenen de poder descansar un sol moment.

Máxima de un rector que va tornar-se materialista:  
«Lo no ser es un misteri... de goig.»  
«La vida es un misteri... de dolor.»  
«La mort es un misteri... de gloria.»

Durant un enterro, un individu del dol estava trist y suspirava.  
—¿Qué s' hi ha de fer!...—  
li deya un seu amich per consolarlo.—Un dia ó altre tots hi hem de venir.  
Y 'l dol va respondre:  
—No es exacte: no hi vindrem, ens hi portaran.

Deya un conservador, passejant-se pèl cementiri lo dia de difunts:  
—Coronas per tot arréu... Coronas a's panteóns suntuosos, als ninxos humils, fins a las sepulturas de la fossa comú... ¿Cóm es possible contemplar tantas coronas sense deixar de conèixer que 'l sentiment monàrquich està fonamentat arrelat en la conciencia dels espanyols?  
Un demòcrata que l' acompanyava, li va respondre:  
—Si las coronas fúnebres, com vostè pretén, constituïhen un símbol monàrquich, consti que aquest símbol únicament se manifesta avuy, en lo lloch abont van a anul·lar-se totes las vanitats de la terra: en lo cementiri.

Un fet rigurosament històric:  
S' efectuava un dia l' exhumació dels restos humans de un home públich que havia mort feya alguns anys, després de una vida en extrèm agitada. Havia sigut diputat en varias legislaturas.  
Y al extreure 'ls ossos descarnats pera ser conduïts a una sepultura que 'ls seus hereus havian manat construhir apropiat, s' observà que 'l cráneo 's movia lleugerament.  
—Aquesta calavera 's belluga!... digué 'l primer que notà aquell moviment de va y vé.  
—Miréu, sembla que diga que sí... Deu figurarse qu' es al Congrés y qu' està votant ab la majoria—digué un altre.  
Y 'l moviment anava augmentant ab intensitat com si 'l cráneo s' indignés de aquell xiste, entre 'l pavor de tots los presents, fins que comensà a rodolar, rebotent per allí terra.  
Dispersió general, xiscles, cubriments de cor y fins desmayos.  
Un sepulturero menos impresionable que 'ls demés, procurà contenir lo moviment del cráneo, 'l cullí, l' alsa... y de dintre d' ell ne surtí una rata com un cunill!  
Quants y quants esparveraments qu' eugendran preocupacions y misteris, no son més, al cap-de-vall, que 'l resultat de la travessura de una rata!

Pèl compte que 'ls té als capelláns, no contents de sembrar la divisió entre 'ls vius, procuran mantenirla fins entre 'ls difunts.  
De aquí la existencia dels cementiris neutres al costat dels cementiris catòlics.  
En aquests hi son enterrats los que moren en regla, segons las prescripcions y doctrinas de la religió catòlica. Als primers hi van a fer cap los dissidents y 'ls incréduls. Una tapia separa 'ls dos establiments.

A las dotze de la nit del dia dels morts, quan los difunts s' aixecan, sortint a donar lo vol a la llum pàlida de la lluna, los moradores de l' un y de l' altre cementiri, separats pèl rigorisme catòlich, quan no per la explotació eclesiàstica, plens de curiositat se atansen a la tapia que 'ls serveix de barrera, s' hi enfilan y fan petar la claca.  
—De qué t' ha servit l' encens al cap-de-val?—preguntava un dissident a un catòlich.  
—Si vols que t' diga la veritat, crech que de res. Una vagada morta, ab encens ó sense encens, nos pudrim tots de la mateixa manera.  
—Y qué menjéu a casa vostra?  
—Res: molt al contrari: se 'ns menjan a nosaltres.

La igualtat en la vida—la buscaréu en vá; es una mentida.—Sols quan l' últim sospir lo llabi exhala—la dalla de la Mort a tots iguala.



—¿Y qué feu?  
—Fem malvas.  
—Vaja, mestre, lo mateix exactament que aquí. També 'ns pudrim, també se 'ns menján, també fem malvas. Per lo tant ja pots dir á la parroquia que 't tornin los quartos, que t' han enganyat.

Y es cert.  
La igualtat en la vida podrà ser impossible.  
Pero en la mort... ¡Oh! La igualtat en la mort es de tot punt inevitable.

P. DEL O.

## ¡CONSUEGRA!



OTHOM dormia tranquil.

Los fadrins somniant aventuras amorosas: las donzellas pensant ab lo devantal y las sabatas que ' estrenarán la próxima festa: los vells, recordant sos bons temps, y 'ls noys desitjant tenir bigoti.

De sopte, sens ningú donarsen compte, ressona gran tarrabastall de pilans que perden son centro,

de parets que s' enrunan, de vigas que cruixen, de sostres que s' esfondran, de portas que s' desquician, de vidres que s' trencan y de fonaments que trontollan.

Lo crit de dolor lleceat á l' espay, no troba altre eco que l' ¡ay! del que fina, y aquest últim ¡ay! l' apaga lo tró que reuny per tot, com dihent: — ¡Jo só 'l més fort! ¡Jo só 'l soberà! ¡Ma lley es la suprema!

Las ayguas del riu eixint de mare, tot ho arrassan, tot ho nivellan, tot ho aclaparan.

La confusió es inmensa.

¡Lo quadro horrorós!

Una mare que mort abressada á son fill. Un fill que buscant á sa mareta, per fi arriba á véurela, y al anar á cridarla la forsa li manca y la corrent l' arrastra. Dos germans fets un llas y abdós sens vida. Hermosa donzella, muda d' espant, busca inútilment un punt ferm en lo llen-sol líquit que la envolta. Tota una familia navegant damunt desllorigada taula de vigas, que á cada moment que s' pert un lligat, pert també á un individu.

En fi, lo que no s' explica, lo que cega 'ls ulls, lo que fa perdre 'l seny! Y tot aquest quadro oferint un fondo fosch, molt fosch, com fosch seria l' espay sense sol, ni lluna, ni estrelles.

Mil veus, formantne una de ronca com l' udolar del llop, cridan: — ¡Llum! ¡Llum! y la llum se fa.

Un llamp incendiand un dels pochos edificis fins llavors salvat, enllumena en tons rojenchs y amoratats lo quadro, perque aixís puga tothom coneixers y siga més inmensa la desesperació.

(Fins aquí la ma de Dèu.)

Tothom tranquil treballa.

De cop se senten los ecos de una música y 'l rodolar de carretel-las.

La curiositat atura á tothom: tothom sab de qué s' tracta. Personas de posició acomodada, individuos, de societats en sa majoria, ab una safata á la ma y ab trista sonrisa als llabis, no s' desdenyen de recorre carrers implorant la caritat pública en favor dels desgraciats.

Balcóns y finestras s' obran de bat á bat, apareixent donas ab grans farcells de roba, mantas, abrichs y fins mal-talassos.

Obrers que ixen del treball, se treuben lo gech, lo donan comoguts y se 'n van á casa tots alegroys en mànegas de camisa, encare un bon xich suada del taller.

Mil brassos s' allargan, mil mans s' obran per depositar en las safatas dels que captan una moneda corresponent á sa posició social.

L' home acaudalat, de plata.

L' home pobre, de coure: potser la meytat de lo que conta per posar pá á taula l' endemà.

Tothom vol serhi: tothom vol deixarhi mostra de sos bons sentiments.

En las columnas dels periódichs, guarismes més ó menos pujats marcan las cantitats reunidas per distintas societats en las funcions organizadas pels mateixos socis, y donatius de diversas personas que amagan son nom y bon cor ab honrés sinónim.

Una veu, la veu de la humanitat, ha dit: — ¡Tots som germans! Y tothom n' ha donat prova plena.

(Fins aquí l' home.)  
Ara... trihéu y remenéu.

LLUIS MILLÀ.



Los conservadors del Ajuntament de Barcelona, van apareixer dimars units com un sol home, pera votar al inspector jefe de la higiene especial, ó siga de la higiene de la prostitució.

Algúns regidors van demanar que la plassa s' provehis per concurs; pero ells havian determinat que la persona favorescuda sigués un dels seus, y un dels seus va ser en efecte.

¿Qui es capás de contrarrestar l' impuls del partit conservador, quan s' inspira en tan nobles ideals?

Succeheix ab los inspectors de la higiene especial de

la prostitució de Barcelona, que cada vegada que hi ha un cambi de situació y com á conseqüència d' ell un cambi de ajuntament, l' higiene especial cambia també de inspector.

De manera que 'l famós torn dels partits monárquichs, se traduheix á Barcelona per lo torn dels inspectors de la higiene especial.

Molt y molt ha baixat lo nivell de certs partits polítics; pero al nivell de la higiene especial no hi havia descendit fins ara.

Ha mort lo canonge Manterola.

Sigué diputat de las Constituyents inmortalis de 1869, en las quals pronunciá eloqüentíssims discursos en defensa dels seus ideals religiosos. Més tart se ficá en cos y ánima ab los carlins; pero prompte va coneixer qui era 'l rey del As d' Oros, y va fallarlo.

Lo carlisme ha perdut ab ell un adversari terrible.

Un tascó de la mateixa fusta.

Las frasses pronunciadas per Bebel, lo principal jefe dels socialistas alemanys, en lo Congrès d' Erfurt, mereixen grabarse fondament en la conciencia y en lo cor dels treballadors del Univers.

Reproduhimlas, y que circulin:

«Ans que tot necessitem lo poder polítich pera redimir al proletariat. Pera conseguirho, cal apelar á tots los medis legals, agitant l' opinió en los parlaments, en los meetings y en la premsa. Los anarquistas volen, pel contrari, recorre á la violencia, pera demolar en un minut l' actual organizació social. ¡Qué més voldrian los nostres adversaris que veure'ns per aquests camins!...»

La violencia sols á ells será útil. Estigan segurs que si de la burguesia dependis, ella fóra qui posaria la qüestió en lo terreno de la forsa. Los procediments legals son los que li causan major inquietut, y seria una verdadera demencia abandonarlos, quan, gracias á ells, hem conseguit nostres grans éxits. No necessitem recorre á la violencia; las classes directoras están forjant la seva propia ruina. Lo que demaném sobre tot es que las masses s' ilustren, que lo demés ja vindrá per la lley natural de las cosas.»

Per la regió pirenaica de la provincia de Huesca s' han vist aquests dias algúns militars alemanys, prenent midas y notas á fi de determinar ab exactitut los punts més accessibles de aquellas montanyas.

Si 'l Pirinèu ve á ser lo cap d' Espanya, guardémnos sobre tot de que l' esperit alemany 'ns munti al cap.

O sino estém perduts.

La vista del procés criminal entaulat á propósit del assassinat del carrer dels Banyes, ha portat á l' Audiencia un concurs extraordinari, durant los tres dias dels debats.

No per ser lo fet conegut de tothom, ha sigut menos viu l' interés del públich.

Com sia que d' ell donarem compte oportunament en las columnas de LA CAMPANA, y qu' en la vista no s' ha revelat res de nou, no hi ha necessitat de repetir lo que diguerem.

Sols consignarem que 'l Jurat doná una mostra de imparcialitat y de pericia, responent ab molt acert á las preguntas del veredict.

En virtut de la decisió del Jurat, Anicet Peynador, autor material del fet, ha sigut condemnat á la pena de mort; y Enrich Benavent, com á cómplice, á 18 anys de cadena.

S' ha descubert que á Madrid hi havia un jutje qu' estava exercint lo càrrech, sense tenir títuls bastants per desempenyarlo.

En cambi tenia un títul superior á tots los títuls professionals y académichs. L' havian nomenat jutje per recomendació especial de 'n Cánovas.

Lley... justicia... cosas bonas per ferlas cumplir al país; brometas pels que gobernan y manejan lo panis.

Al inteligent y actiu Sr. Company, fotógrafo de Madrid, que fou lo primer que va publicar en Espanya una preciosa colecció de fotografias de la horrorosa catástrofe de Consuegra; á la amabilitat de dit senyor, que desinteressadament 'ns ha permés reproduhir algunas de aquellas fotografias, deuben los nostres apreciables lectors, las láminas que veurán en la darrera página d' aquest número.

La escena á Tarragona.

Dos frares mal-carats anavan de casa en casa reparant sabllassos á pretext de fundar una escola á Palestina.

Molts eran los mansos que s' hi deixavan caure, omplintlos las butxacas, fins que vingué un dia—dich mal: no era un dia, era una nit—que 'ls tals frares, que per més senyas y com á vehins que deyan ser de la Turquia asiática, havian agafat una solemne turca, s' estaban amasegant, zgarbonant y esgarrapant, per qüestió de la manera com havian de repartirse 'ls cum-quistus.

Los agents de l' autoritat los dugueren á la presó, fins qu' esbravada la pitima que trajinavan, los deixaren anar á prosseguir la capta, las berraxeras y las barallas.

Si en lloch de frares haguessen sigut periodistas liberals, de segur qu' encare hi covarian.

L' arquebisbe de Aix, s' ha dirigit ab tò insolent al ministre de Gracia y Justicia de la República francesa; y 'l ministre l' ha entregat als Tribunals.

Molt ben fet.  
Pero hauria fet millor encare suprimintli l' assignació que l' Estat li paga.

Desenganyinse; per calmar los bulls de sanch, no hi ha res com la dieta.

CARTAS DE FORA.—Al poble de Cervelló existeix una cooperativa de consúms creada á benefici de las classes obreras. Lo president de la Cooperativa, necessitant elevar á la delegació de Hisenda un recurs d' alsada, per conducto del arcalde, demaná á n' aquest que li lliurés recibo de dit recurs, cosa á la qual se negá. Hi comparegué després ab dos testimonis pera ferse càrrech de dita negativa contraria á la lley, y l' arcalde s' ficá dintre 'l cassino, ahont no podia penetrarhi 'l recurrent per no serne socio. Preguntá per ell, y l' arcalde respongué qu' estava ocupat. Procurá véurel més tart, y trobantlo en lo carrer, al preguntarli si admetria 'ls documents, li respongué que hi tornés á un'altra hora. Li preguntá á quina hora, y l' arcalde girá qua sense tornarli resposta. Veji, Sr. Vivanco, vosté qu' es tant justicier, si un arcalde de aquest tenor, lo menos que mereix no es una bona fregada de orellas.

Lo dia 12 del actual se celebrá á Poboleda 'l primer enterro civil, que recaygué en lo cadáver del conseqüent republicá D Antón Abelló. A pesar dels esforços desesperats que feren los neos, l' acte s' veje hourat per una concurrencia numerosa.

Lo dia 9 va haverhi á Balaguer un gran esbalot. Al crit de ¡Viva Carlos VIII y ¡Viva Modesto Puig y Estrenal una manada de carcundas penetraren en la Casa Consistorial, ab l' intent, segóns deyan, d' estussinar als regidors, y no trobant dels que buscavan més que al depositari, pretenian tirarlo pèl balcó. L' arcalde no feu res per evitarho, per qual motiu, en la sessió més próxima, 'ls regidors protestaren, acordant donar compte detallat del fet al Governador de la provincia. No es extranya la impassibilitat del arcalde, davant de aquesta barrabassada carcunda, tota vegada que no fa molt temps que dirigintse á un periódich de Lleyda que l' havia atacat, ho feu ab paper timbrat que ostentava 'l següent membrete: «Alcaldía católica de Balaguer.» Católica en lloch de constitucional.

Lo diumenje 18 del present, tres joves de Torrolo-méu (Lleyda) estavan al carrer tocant la guitarra y cantant la jota. Y 'l rector, volentlos fer la competencia, se posá á tocar á rosari. Després se presentá á dits joves, dihentlos que pleguessin: mes los joves li respongueren que si ell tenia la feyna dintre de la iglesia, ells la tenian á fora. Lo rector se 'n aná més cremat que un cabo de realistas, y havent insistit de nou pero inútilment, se dirigi á casa del arcalde, qu' en aquell moment se trobava á la taberna.

Mentres tant lo remat espiritual estava esperant á la iglesia, ahont á la fi s' presentá 'l rector, y dihent: — ¡Ja que aquests desvergonyits no volen parar, agafém la Verge y aném al carrer ahont son á dir lo rosari. Aixís ho feren, y durant llarga estona mentres los uns cantavan lo rosari, los altres tocavan la jota. L' escándol durá fins á l' hora de berenar. ¿S' ha vist un ensotanat més tossut? Si no es licit perturbar los actes del culto, en justa compensació tampoch hauria de serho perturbar las expansions del carrer.

¿No 'ls ho sembla?

Lo que ha passat á Vilaplana es escandalós en grau superlatiu. Un vell de 70 anys, conegut per Checo, sigué assassinat, rebent 14 punyaladas, mentres estava sentat tranquilament en un café de la població. En Checo era un antich liberal, havent figurat tota la passada guerra en la columna de 'n Picazo, com á bagatjer. Aquesta circumstancia va fer, sens dupte, que 'l rector se negués á darli terra-sagrada, á pretext de que havia mort sense sagraments y no havia cumplert lo precepte pasqual. Després de algúns dias d' estar insepult, y havent vingut ordre superior de que se l' enterrés fora del cementiri, pero en un sili en que 'l cadáver estigués resguardat de las bestias, lo difunt sigué enterrat, per ordre del arcalde, tant carlí com lo mateix rector, en la pescaderia, situada al mitj de la plassa de la població. No s' pot fer una burla més sangrenta de la lley de sanitat.

Dos anys enrera, morí un carlí de mort violenta. Tampoch vá pendre 'ls sagraments y no hi hagué cap reparo en enterrarlo en lo cementiri católich. Veritat que mentres en Checo era un home honrat, lo tal carlí havia estat 14 anys á presidí per homicida... Pero havia fet la guerra á favor del rey de las húngaras, y ab aixó sols, segóns lo criteri del rector de Vilaplana, havia complert si no 'l precepte de 'n Pasqual bailón, lo precepte de 'n Carlos Burru-méu. ¡Quantas iniquitats no fá cometre l' esperit de intolerancia religiosa!

MORTS.

¿Qué n' hi ha de sers y de cosas que s' mouhen ab gran esfor y, ab tot y semblar que viuhén, son ben morts!...

Mirin la nostra marina pèl davant y pèl detrás. Y no veurán un sol barco que no tingui un sis ó un as. L' un no té prou fortaleza per sopórtar l' armament, l' altre va á pas de tortuga, l' altre no pot sufrí 'l vent... En resúm, que ni serveixen per estarse dintre un port, de modo que la marina... ¡vaya un mort!



La faramalla carlista  
s' entreté contínuament  
movent xibarris y grescas  
que distreuhen á la gent.  
Los seus jefes fan discursos,  
se trasladan d' aquí á allà,  
s' organisan, amenassan  
y may paran de cridá  
Qualsevol se pensaria  
que aixó es un partit molt fort,  
y en rigor ¡pobre carlisme!  
¡vaya un mort!

Tots los esforços de 'n Cánovas  
están concentrats temps há  
en conseguir qu' en Romero  
vulga tornar-lo á ajudá  
Ell veu que 'l partit tremola,  
vacila, no 's cren segur  
y per xó busca 'ls reforsos  
que en Romero li ha de dur.  
¡Pensarse que 'l pobre Paco  
li ha de millorar la sort!  
¡refiar-se del d' Antequera!...  
¡vaya un mort!

Guaytin. bitllets á cabassos,  
empréstits á cada instant,  
deudas de trenta mil menas,  
bonos... cubas... papé en gran.  
Los cambis pujant als núvols,  
la bolsa baixant á re,  
lo país plé de miseria,  
sense forsa y sense fé...  
Ni una idea salvadora,  
ni una sola gota d' or...  
Si aixó es lo crédito d' Espanya,  
¡vaya un mort!

A cada pastel del Monstruo,  
que 'ls fa bastant freqüentment,  
lo país mira en Sagasta  
y en Sagasta... res, rihent.  
Ell no ha deixat ni un sol día  
de ferli la oposició:  
pero alló, sense violencia  
ab calma y moderació.  
Per fortuna avuy lo poble  
no es llusco ni vé del hort...  
¡la oposició de don Práxedes!  
¡vaya un mort!

A Cuba 'l bandolerisme  
campant casi impunement,  
burlantse dels que allí manan  
y atemorisant la gent...  
A Filipinas tot bitxo  
murmurant en to un rich alt  
contra la absorció implacable  
del element clerical...  
Aquell floret de colonias  
que un temps ns doná un riu d' or,  
avuy ¡quin feix de disgustos!  
¡vaya un mort!

Per més que hi ha algú que ho nega,  
circulan rumors extranyos  
de que don Antón s' inclina  
á aliarse ab los alemanys.  
Si bè aixó fóra un absurdo,  
com l' absurdo aquí es poder,  
molts y molts son los que temen  
que al fi tot resulti cert.  
Ja no 'ns faltaria d' altre  
qu' emprendre aquest camí tort...  
¡una aliansa ab Alemania!  
¡vaya un mort!

¡Eh! ¡si n' hi ha de sers y cosas  
que 's mouhen ab gran esforç  
y, ab tot y semblar que viuen  
son bèn morts!

C. Gumá

¡POBRA ESPANYA!



SPANYA NO ES MORTA ENCORE; pero ago-  
nitza.

Agonitza tristement, porque la pan-  
dilla conservadora que s' havia com-  
promés á cuidar-la y assistir-la, la té  
miserablement abandonada.

Los enfermeros se li beuhen lo  
caldo.

Y 'ls diners que haurían de inver-  
tir-se en l' adquisició de medicinas,  
los dedican al seu recreo.

¡Infelís malalta! En vá s' exclama: ningú la escolta  
En vá s' revolca en lo llit del dolor, y gemega ab amar-  
gura... Tot lo més que se sent, son veus que venen del ex-  
tranjer y que tenen més de insultants que de compassivas.  
veus qu' exclaman:—¡Pobra Espanya!

Per apreciar l' estat de postració de la malalta. no hi ha  
més que consultar dos cosas.

Primera: 'ls cambis que van pujant  
Segona: las cotisacions de la Bolsa, més baixas cada día.  
Ja fa temps que las monedas d' or han marxat d' Espa-  
nya, com si haguessen emigrat per no tornar may més en-  
tre nosaltres.

Al cap de un quant temps la plata comensa á emprendre  
'l mateix camí.

Aquí no 's quedan més que 'ls bitllets, y sense moneda  
metálica, 'ls bitllets objecte de creixents desquents, aca-  
barán per ser una especie de papers mullats.

¿Qué fa 'l govern conservador per conjurar semblant pe-  
rill? Aumentar los privilegis del Banch d' Espanya, auto-  
risantlo per imprimir paper. Com més lo crédito baixi, ma-  
jors emissions. Y com més emissions, més segura ruina.  
Los extranjeros tenen rahó quan exclaman:—¡Pobra Es-  
panya!

Un dels elements més positius de riquesa del país ha sig-  
gut, durant aquests últims anys, la exportació de vins á  
Fransa.

Una gran part de la cullita espanyola atravessava ls Pi-  
rineus, trobant á Fransa segura coloració. Los diners qu'  
en pago se rebían de la vehina República diners sanejats,  
entravan á Espanya com un precíós recurs.

Donchs bè: ara darrera del Pirineu s' aixeca una nova  
frontera: la frontera inabordable de unas tarifas elevadíssimas.  
Es imposible que 'ls vins espanyols pogan salvarla.  
¿Qué ha succehit porque tinguem de veure interrompu-  
das las bonas relaciones comerciales entre Fransa y Es-  
panya?

Preguntéuho, no al poble, que sent per la República  
francesa vivíssimas simpatias: preguntéuho als conserva-  
dors. Diguéuols á qué venen certas inteligencias diplo-  
máticas mai amagadas, certs impulsos antipatriótics de  
comprometre á la nació espanyola en las més insensatas  
aventuras.

No será cert, si volen, que hi haja 'l més mínim com-  
promís ab la triple aliansa. No será cert, repeteixo pero ho  
sembla.

Las habarotas militares, que de habarotas no passan las  
maniobras efectuadas, y l' ensaig dels fusells que 'ns han  
deixat los alemanys bastan y sobran per excitar la quisqui-  
llositat dels francesos, tant més quan los antecedentes dels  
conservadores fan creure que no ha sigut may la República  
francesa, santa de la seva devoció.

No hi haurá res de lo que sospitan los esperits cautelo-  
sos; pero sí las apariencias suficientes, porque la Fransa,  
nostra aliada natural, nostra amiga de sempre, 'ns giri la  
cara y 'ns diga:

—Si teniu mal de caps, passéu-vos 'ls; si 'us sobra vi, be-  
béu-se 'l; si necessitéu diners, penjéu-se!

Lo mal, está vist, radica excludivament en los conserva-  
dors.

Pèl bè y la seguretá de la Espanya malalta, may com  
ara s' ha imposat ab tanta urgencia un cambi d' enfer-  
mers. Qui puga disposarlo que 'l disposi.

Aixís no podém seguir.  
Lo que 'ls conservadores nos han donat no es l' ordre; es  
la inmovilitat, la postració, l' anestesia.

En los temps més agitats del período revolucionari no  
haviám arribat may tan avall. Ni davant de las partidas  
carlistas, ni davant de las sarracinas cantonals, s' havia  
amagat la moneda, com ara s' amaga. En aquells temps se  
la campava tothom que volia treballar en cambi, avuy, per  
molts, per la majoria de la nació, l' porvenir es fosch, te-  
nebrós, negríssim.

May s' havia vist tal gravetat en la malalta y tal inepti-  
tud en los encarregats de cuydarla.

Si 'l cambi d' enfermeros no 's realisa prompte, es difícil  
preveure lo que succehirá.

¡Quí sab! Tal vegada vindrá la febre, la excitació, 'l des-  
vari.

Y en lo desvari es quan se fan los disbarats.  
Pero consti, en tot cas que hi han disbarats salvadors.

P. K.

CASTANYAS Y PANALLETES.

Per fer justicia un cop l' any,  
vaig á repartí' ab afany  
entre 'ls bons y entre 'ls pillets  
castanyas y panalletes.

Al indigne criminal  
que tan sols gosa fent mal,  
y que, com despólich rey,  
per gust escarneix la llei  
en lo pla y en las montanyas,  
jo avuy li dono castanyas.

A n' als jutjes imparcials,  
que las lleys veuhen iguals  
tan pèl pobre com pèl rich,  
per l' amich y l' enemich,  
á tots (com que son poquets),  
jo 'ls regalo panalletes.

Al militar que no ha estat  
en cap lluyta ni combat,  
y més tiesso y dret que un ciri  
du més creus que un cementiri:  
per premiar sas grans hassanyas  
li regalaré castanyas.

Al patrici conseqüent  
que sab obrar dignament,  
puig que sempre ha treballat  
pèl bè de la humanitat  
y per abatre 'ls pillets,  
li tinch de dar panalletes.

A la que no sent gens rica,  
per l' afany d' anar bonica,  
sens escrúpul ni temor  
pos: preu al seu honor  
y segueix modas extranyas,  
li tinch de donar castanyas.

A la muller carinyosa,  
bona, amable y amorosa,  
que al seu marit molt estima  
y 'l menjar fins s' escatima  
per donarlo als seus fillets,

jo li dono panalletes.

Al hó y pacífich marit,  
que tot manso y aixerit  
pot viure sens treballar,  
havent tan sols de... callar  
y tenir comers ab banyas,  
ab gust li dono castanyas.

Al inspirat trovador  
que canta la pau, l' amor  
y del progrés las grans glorias,  
olvidant rancias memorias  
de fantasmas y follets,  
li dono bons panalletes.

Als pelegríns sens petxinas,  
devots de las pelegriñas,  
molt amichs d' aná á fe 'l ruch  
y amants d' empunyá 'l trabuch;  
coneixent sas malas manyas  
també 'ls hi clavo castanyas.

Y á la República aymada,  
que avuy está empresonada,  
pera quan puga sortir  
y als bons vinga á redimir,  
jo li guardo 'ls més dolcets  
y riquíssims panalletes.

Per fe' un acte de justicia  
sense rencor ni malicia,  
ja he donat en pochos instants  
lo que 's menja per Tot-Sants.

FRANCISCO LLENAS.



AJA, Sr. Puig y Valls, que siga l'  
enhorabona.

Pot haverse quedat sense l'  
acte de las Aforas; pero al menos  
lo govern no l' olvida, y no po-  
dent nombrarlo diputat, se dis-  
posa á conferirli un títul de Cas-  
tella, després de tenyirli la sanch  
de color blau, costi lo que costi

l' compte de la tintoreria.

Se parla de ferlo conde de Salou.

¿De Salou ó de Salau? ¿De Salau ó de Salat?  
Será de Salat sens duple.

Perque sempre que ha volgut  
que 'l nombressin diputat,  
governés qui governés,  
don Mariano ha fet salat.

Un telégrama de Madrit assegura que 'l govern está  
molt satisfet de la conducta del Sr. Vivanco, donantseli  
un pito que 'ls diputats y senadors ministerials de la  
provincia de Barcelona 's considerin ó no desairats.

¿Saben ara lo que falta?

Que no sigan manganillas,  
per poder dir en veu alta:  
—La situació está malalta  
de un doló á las pantorrillas.

En Silvela per ara no 's mou del ministeri, y D. Paco  
da Antequera está que peta de dents.

Asseguran que ha escrit á n' en Cánovas, fentli pre-  
sent lo mal paper que se li obliga á jugar, després de la  
conferencia que van celebrar al Hort.

Perque no 'ls extranyi aixó del Hort: han de saber  
que D. Antón viu en una torre que 'n diuhen l' Hort, y  
allá conjumina tota la trápala política.

De manera, que al espavilat D. Paco se l' han rifat; y  
ara al reclamar lo cumpliment de certas promesas, se  
troba en la situació ridicula del home que vé del hort.

Un xiste que recullo del *Demócrata*, periódich del  
Vendrell:

«En un dels últims accidents ferroviaris, en lo qual  
resultaren morts y ferits á dotzenas, un passatjer que no  
havia tingut més desgracia que desllorigarse un bras, s'  
esbrabava dihent pestes de la empresa.

—¿De qué 's queixa vosté, de qué 's queixa?...—va  
dirli 'l conductor.—¿Per un simple bras desllorigat 'ns  
ha d' insultar de aquesta manera?

—M' agrada!... ¿Li sembla poch?

—Vegí, home, miri al seu voltant: hi ha més de  
quinze morts; y á pesar de haver perdut la vida, no diu-  
hen res.»

Se queixan, tant los conservadores com los fusionistas,  
de que 'l general Martínez Campos siga l' árbitre abso-  
lut de la política espanyola.

—Es natural—dirá l' héroe—no vaig ser jo, per ven-  
tura, qui proclamá la restauració sota 'l garrofer de Sa-  
gunto? Donchs lo garrofer es meu, y sent meu lo garro-  
ter, jo dispo de las garrofas.



Mentres Espanya està passant terribles angustias ab motiu de la crissis econòmica y monetaria que 'ns amenaça imminentment, ¿saben en Canovas en qué s' entreté?

En escriure 'l prólech de un llibre, próxim á publicarse.

Ell podrà escriure prólechs; pero 'l país fa temps qu' està escrivint l' epílech de la seva desventurada vida pública.

En un sol dia las accions del Banch d' Espanya van baixar divuyt enters.

¡Pobre Banch!  
Tant y tant aniran carregantlo, que al últim s' esquerdarà.

Y qui massa confiat s' hi asseguí, no t' remey, se 'n anirà de bigolis.

Temporals, desbordaments de rius y grans plujas per tot Espanya.

Los espanyols governats pels conservadors, ara si que podém dir ab lo ditxo:

—Está plovent sobre mullat.

Diu un telégrama:

«Se calcula que ascendeixen á 4,000 las personas malaltas del trancasso á la Corunya.»

¡Aixó ray!

Sense necessitat de càlculs, se pot ben assegurar que ascendeixen á 46 milions los espanyols descalabrats á conseqüència del trancasso conservador.

Casi tota la premsa francesa 's mostra conforme ab l' idea de que continui favorintse la importació de vi espanyol á aquella República.

Casi tota la premsa considera de gran trascendencia política no perdre en aquests moments l' amistat d' Espanya.

¡Qué torta seria aquesta amistat, si espanyols y francesos poguésem brindar ab lo vi de las nostras vinyas á la salut de la República francesa y de la República ibérica!

A n' en Silvela li diuhen un nom que li senta molt bé. Considerant qu' està condemnat per modo irrevocable á sortir del ministeri, li diuhen: ministre de cos present. Esta bé; pero, ¡ay de qui li toqui 'l cos!

Continúa á Reus l' alcalde Barra, afrontant las demostracions de disgust que li dirigeixen los regidors de la majoria de aquell ajuntament y 'ls vehins de la ciutat.

Ell ferm que ferm al seu puesto, y sense preocuparse poch ni molt del conflicte que pot promoure ab la seva actitud iaverossimil.

Aquest dia, alguns regidors li insinuavan que la única manera de conjurar lo conflicte, consistia en dimitir.

Y l' alcalde Barra, adoptant una actitud provocadora digne del Monstruo, va respondre:

—¡Cal...

Per lo que, veyent que va tras dels madurs com un gos, avuy ja 'ls ganxets li diuhen:  
—Lo ca dels conservadors.

Molt se preocupa 'l govern sobre l' arma de toch qu' en definitiva ha de adoptar l' exercit espanyol.

¿Será la carrabina russa ó la carrabina alemana?

Mentida sembla que 'l govern se fixi en los sistemas extranjeris, possehint nosaltres un arma propia, que no posseheix cap més poble de la terra.

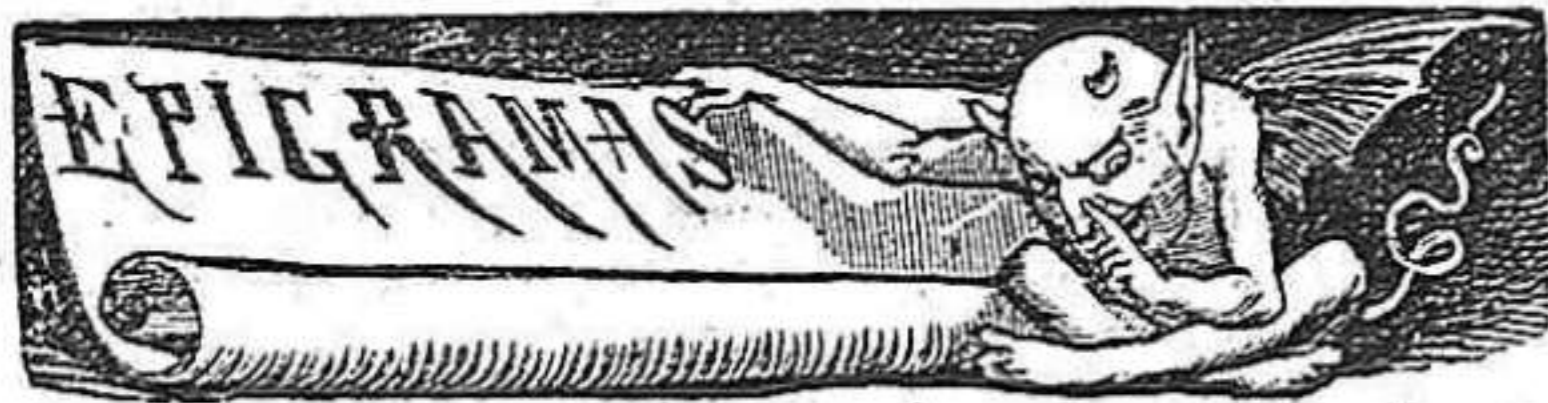
¿No tenim nosaltres la famosa carabina de Ambrosio?

L' altre dia, registrant la colecció del *Diari de Barcelona*, que va comensar á publicarse 99 anys enrera, vaig trobar la següent preciositat continguda en lo número 6. corresponent al dissapte 6 de octubre de 1792:

«Noticias particulares de Barcelona:—Embarcaciones venidas al Puerto el día de ayer:

»De Cartagena el patrón Francisco Catetchot, Catalán, con su Javeque *La Virgen de la Aldea*, cargado de 3,300 fanegas de cebada para S. M.»

Aquí tenen un dato en demostració de que 99 anys enrera, S. M. menjava cebada.



En Martí es un xich ge'lós,  
y molt sovint, rezelós,  
á sa muller interroga,  
que, está clar, per sa honra aboga,  
fins qu' ell la creu, y es ditxós.  
Mòlts cops ella al dematí  
que va á combregar sol dí,  
y en Martí jamay li nega,  
qui, quedantse al lit, combrega;  
pero ab rodas de moli.

P. TALLADAS.

EPITAFIS.



Consumida, trista y sola,  
jau en eix ninxo pervers,  
fet ab tractats de comers,  
la pobra industria espanyola.



No pescá rifa ni herencia,  
no era rich ni jugador  
y ab tot, visqué sempre en grande...  
—¡Pues sería regidor!



Jau aquí, y per un misteri  
que tú aclararás si 't plau,  
en vida va dirse *Pere*  
y ara aquí descansa en pau.



Era un trist mestre d' escola,  
mori de miseria un dia  
y ara está aquí, groch y magre,  
lo mateix que quan vivia.



Bitllets per baix y per dalt,  
bonos, deutes á desd...  
¿Qui es lo que descansa aquí?  
—Es lo crédito nacional.

—La Mercé t'è relacions  
ab un jove qu' es caixista.

—¿Y es molt rich?

—¡Uy!... Diu que t'è  
mils de lletres á la vista.

Deyan á un cego:—Ta esposa  
es molt maca, y fins se diu...

—¡Treset! Aixó no ho sabia...

—Donchs procura fer l' ull viu.

J. CASANOVA VENTURA.

Mentres en Pep Saladrigas  
está emprobantse un barret,  
la seva dona li diu:

—¿Vols que te 'l posi jo, Pep?

Y ell que al moment li contesta,

fent ademans molt grossers:  
—Ja veurás, noya, en lo cap  
no vull que m' hi posis res.

J. Usón.



En Bieló, que s' ha casat ab una viuda, sempre que parla d' ella, l' anomena per la seva cara meytat.

—¡Cóm s' entén la meytat!—li observa un amich molt aficionat á las matemáticas.

—Donchs ¿cóm ho tinch de dir?

—Home, sent viuda, y per lo tant havent sigut la meytat de un altre, segons los meus comptes, no pot ser més que la tèva quarta part.

Se tracta de un embustero, que t'è tanta inclinació á deixarlas anar, que 's pot dir que no s' hi descalsa.

Un dia qu' está de visita en companyia de un seu oncle, 'l qual admira la grandiositat de la sala ahont son rebuts, diu:

—Pero, tio, ¿y de la sala de casa qu' me 'n diu? Mirin senyors, que tal será que t'è 200 metros de llargaria.

Escandalisat l' oncle, 'l toca ab la punta del peu, com volguentli dir:—Home, no las digas tan grossas.

Y l' embustero, donantse y tractant de correjirse, afegeix:

—Pero, aixó sí: de amplada no t'è més que 50 centímetros.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR.

Ciudadans G. C. J., Pep Llissera, Marqués de Lapa, Mico-filós, M. de la B., Llagosta, Jaume Balaguer, Joan Mallot, J. Giné, Ramonet de Balat, Rossendo Carrau y Virolet de Sant Guim:—Lo que 'ns envian aquesta setmana no la per casa.

Ciudadans Pep Galleda, Cintet Barrera y Cargolf, Curtinós, Aguilera Agripina, P. V. Botiguer, Minaix, J. Staramsa, Nen Quet, Dos cómichs ironats. Un de Tarrassa, Mayet, Quimet C del kiosko, Ramon Latorre y P., y Nicodemus:—Publicarém alguna cosa de lo que 'ns envian.

Ciudadá Emilio Sunyé: De las qu' envia n' aprofitarém duas.—Marangi: Va bé: veurém si hi cab.—F. García Cladellas: La publicarém.—L. C. Callico: Rebuda la poesia, encare que una mica alegre, esta bé.—J. R. (S. Genis de Vilasar) Enterats; pero entre lo que deyam nosaltres y lo que vosté afirma, la diferencia no es tal, que puga donar lloch a una rectificació.—J. Carmen: Se publicará 'l dibuix. Cas que no capigués al Almanach, aniria a la *Esquella*.—Mokali-Cin Ko-Ka: Tenim a la vista las dugas remesas. De tot lo enviat lo que 'ns va millor es la poesia titulada: «Mal vist y sense dona». En lo restant hi trobem bastantas caygudas y poca novedat en los assumptos. Molt lluny de molestarnos, nos compiau rebre traballs dels aficionats. Lo fet á que 's refereix va ser una mala inteligencia, filla de la considerable aglomeració de originals. Per lo tant dispénsis.—J. Usón: La poesia, encare que ben versificada, té poca novedat. Las maxims y sentencies, hé.—J. F. Gavins: Va bé.—Poesia per forsa: La publicarém, aixis com un' altra que n' hem trobat entre 'ls papers; una a cada almanach.—Xanigots: Los versos van bé; la prosa es susceptible d' arreglo.—J. Casanova V. n' ura: Aprofitarém un cantar y una anéc ota: lo demés fluijeja.—J. Aladern: Va bé: no obstant en l' article *Son a Creus* hi ha algun error historich.—Joan Sallés: L' articlet no va; de lo demés s' aprofitará aisu na cosa.—M. Picots: Es molt desagbellat.—P. P. T.: Va hé.—J. Plana: No 'ns fa 'l pes.—A. Píera y Hostal: Aceptats los versos.—A del Corral: Nit de lluna arreglada podr. anar; lo demés no 'ns serveix.—A. Llimoner: Lo que vosté ha fet en vers, ja ho haviam fet nosaltres en prosa; y per evitar repeticions no ho publicuém.—J. R. y V.: Tela per un artic' hi es; pero la forma es excess vament mansa.—J. Vilaseca: Ja n' trobara alguns de publicats.—J. Alamalliv: No 'ns va.—A Camps y Cortés: Esta hé.—Ll. Salvador y Dolors Mont: Al seu degut temps tindrém en compte la seva pretensió. Los traballes de aquesta setmana son rípijos y ofereixen escas interés.—J. Bonet: Queda acceptat.—M. Gubern: La primera es molt extranya; la segona massa vulgar.

AVÍS IMPORTANT

Posém en coneixement de nostres apreciats lectors que segueixen activanse los traballs de

L' ALMANACH

LA CAMPANA DE GRACIA

PERA 1892

Dit ALMANACH superarà tan en lo text com en la part de ilustració als publicats fins avuy.

Lo preu com sempre

11 2 ralets!!

LOPEZ. Editor.—Rambla del Mitj, 20

Barcelona: Imp. de L. uis Tasso, Arch del Teatro, 21 y 23.